

Samverkan vid kris – för ett säkrare samhälle

Till försvarsutskottet

Försvarsutskottet har den 28 mars 2006 berett bl.a. konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2005/06:133 Samverkan vid kris – för ett säkrare samhälle jämte eventuella motioner.

Konstitutionsutskottet begränsar sitt yttrande till sådana rättsliga aspekter på regeringens förslag som faller inom ramen för utskottets ansvarsområde vid beredningen av lagärenden i riksdagen. I propositionen redovisar regeringen också sina bedömningar i olika avseenden, bl.a. i fråga om den nationella krishanteringsförmågan. Utskottet förutsätter att de förändringar som aviseras därvidlag sker inom ramen för gällande lagstiftning. Om så inte är fallet eller om det av andra skäl anses önskvärt förutsätter utskottet att regeringen återkommer till riksdagen med förslag och eventuella bedömningar.

Utskottets överväganden

Kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen en ny lag om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Den nya lagen ersätter lagen (2002:833) om extraordinära händelser i fredstid hos kommuner och landsting samt vissa delar av lagen (1994:1720) om civilt försvar som upphävs.

Genom den nya lagen samlas bestämmelserna om kommunernas och landstingens ansvar inom det civila försvaret och bestämmelserna om deras organisation och befogenheter och vissa utpekade uppgifter för hanteringen av extraordinära händelser i fredstid i en lag.

Flera bestämmelser i den nya lagen motsvarar helt eller i huvudsak nuvarande bestämmelser i lagen om extraordinära händelser i fredstid hos kommuner och landsting, lagen om civilt försvar och kommunallagen (1991:900). Vissa bestämmelser är nya. Kommuner och landsting skall göra risk- och sårbarhetsanalyser, ansvara för att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som behövs för att de skall kunna lösa sina uppgifter vid en extraordinär händelse samt rapportera om beredskapsläget till utpekade myndigheter. Förslaget innehåller även ett bemyndigande till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela närmare föreskrifter om risk- och sårbarhetsanalyser. Vidare får, enligt förslaget, kommunerna ett lagfäst områdesansvar även med avseende på extraordinära händelser i fredstid. Kommun- respektive landstingsstyrelsen ges befogenhet att fatta beslut om att krisledningsnämndens verksamhet skall upphöra; enligt gällande ordning har endast fullmäktige denna befogenhet.

Utskottets ställningstagande

Enligt 8 kap. 5 § regeringsformen bestäms grunderna för kommunernas organisation och verksamhetsformer i lag. Detsamma gäller kommunernas befogenheter i övrigt och deras åligganden. Bestämmelserna gäller både kommuner och landsting. Till den kategori av föreskrifter som omfattas av kravet på lagform hör också sådana bemyndiganden och ålägganden i olika specialförfattningar som ger kommunerna uppgifter utöver deras allmänna kompetens enligt reglerna i 2 kap. kommunallagen (Håkan Strömberg, Normgivningsmakten enligt 1974 års regeringsform, 1999, s. 92).

Utskottet konstaterar att regeringens förslag till ny lag om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap inte möter hinder i regeringsformen.

Sekretess och tystnadsplikt

Propositionen

Propositionen innehåller också vissa lagförslag som gäller sekretess och tystnadsplikt. Sekretess med hänsyn till skyddet för enskildas ekonomiska förhållanden m.m. i 8 kap. 23 § sekretesslagen (1980:100) föreslås gälla även i kommunernas och landstingens verksamhet med fredstida krishantering. Den tystnadsplikt som följer av punkten 2 i paragrafens första stycke skall få företräde framför meddelarfriheten.

Vidare föreslås en följdändring i 7 kap. 14 § sekretesslagen i form av en hänvisning till den nya lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

I den nya lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap finns bestämmelser om tystnadsplikt för enskilda som deltar eller har deltagit i en kommuns eller ett landstings verksamhet med beredskap för eller åtgärder under extraordinära händelser och höjd beredskap. För uppgifter av betydelse för att förebygga och hantera fredstida kriser föreslås, genom ett tillägg i 16 kap. 1 § sekretesslagen, att tystnadsplikten får företräde framför meddelarfriheten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att propositionen innehåller förslag till ändringar i 16 kap. 1 § sekretesslagen. Ändringar i denna paragraf har föreslagits i flera propositioner som skall behandlas under våren 2006. Dessa ändringsförslag kräver samordning. I planeringen av utskottens arbete har därför förutsatts att övriga utskott överlämnar de förslag som avser ändring i paragrafen till konstitutionsutskottet för erforderlig samordning. Konstitutionsutskottet avser att behandla förslagen i sitt betänkande 2005/06:KU35 över bl.a. proposition 2005/06:161 Sekretessfrågor – skyddade adresser m.m. Med hänvisning till detta avstår utskottet från att yttra sig i denna del.

Härutöver har utskottet inget att erinra mot de i propositionen framlagda lagförslagen i fråga om sekretess och tystnadsplikt.

Stockholm den 27 april 2006

På konstitutionsutskottets vägnar

Göran Lenmarker

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Lennmarker (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Inger Jarl Beck (s), Ingvar Svensson (kd), Mats Einarsson (v), Anders Bengtsson (s), Henrik S Järrel (m), Helene Petersson (s), Helena Bargholtz (fp), Kerstin Lundgren (c), Nils Fredrik Aurelius (m), Karin Åström (s), Gustav Fridolin (mp), Liselott Hagberg (fp), Kenneth G Forslund (s) och Christer Erlandsson (s).